

שבעים ואתיות

יין ניתן בשבעים אתיות וסוד ניתן
בשבעים אתיות נכנס יין יצא סוד

סנהדרין ל"ח ע"א

יצחק לאווי

ערב פורים תשע"א

02-5402223

שבועי אונתיות

מגילה ז' ע"ב: אמר רבא מחייב אינש לבסומי בפוריא עד
הלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

א. הפליאה

מאמר זה הוא מפלאי הפלאות של פורים, ותמיהתו עצמה כל כך עד
שבתוך זו התמיהה נגזז כל הפלאת החדוש של פורים. ונבאר נקודם
התמיהה, שאינו על מאמר רבא לברו, אלא על קיום הדברים, שקיום
דבר זה ר"ל להשתכר פירושו העלם וסילוק כל דעת ושכל, והרי זו
התמיהה השרשית שיתכן בעולם, כי בכל קושיא אחרת עדיין נשאר
מעט שכל שהוא המעורר עצם השאלה, אבל מצב הבסומי הוא העלמת
כל דעת האדם לגמרי, עד שכמעט שאין מי ששואל הקושיא בכלל, אבל
זהו עצם הקושי בעצמו, ר"ל דהעלם הדעת והשכל הלא הוא גוף ועצם
הקושי שמאחורי כל קושיא והעלמה שבעולם.

ובזה נגענו בעוצם הסוד הזה, שמצב הזה שאין מי שיקשה עליו בכלל,
הרי במילים אחרת זאת אומרת שאין כאן קושי כלל, ולא קשה כלום,
וזהו גופא הפלאת היישוב והתירוץ לפליאה הזאת, ר"ל שלא תהיה כאן
התירוץ דבר נוסף שיתרוץ הקושיא, אלא התירוץ הוא עצום כ"כ כמו זה
גופא שאין קשה כלום ממש.

[ויש לומר ע"ד מ"ש בשיחות הר"ן שיש קושיות שנדמים לקושיות
גדולות ובאמת אינם קושיות כלל כי הוא כמו ששואלים לתינוק
שהציפור פרח דרך החלון ולקחו זכוכית מחלון אחר וסתמו החלון,
וא"כ עתה יפרח הציפור דרך החלון השני, ובאמת שמשום זה גופא אין
לוקחים זכוכית מהחלון השני והיינו שהקושיא הוא תירוץ שבאמת אינו
כן אע"פ שהוא כן.]

ב. השערה לסוד הגאולה

דע שכל סוד הפורים, שהוא סוד הגאולה, אי אפשר להתחיל להבינו אלא כשעוברים מקודם דרך זה ההעלמה, ואין שום מבוא לדעת שום פרט מהלכות החג הזה אם לא דרך הסוד הזה, ועוצם הרעשת התמיהה והפליאה בלב הוא שמגלה לנו בכל פעם ובכל שנה הסתכלות אחרת בכל הענין הזה.

ובאמת לאמיתו אין לנו כלום לדבר עכשיו מזה, כי אין הדבר הזה מתקיים כנכון אלא כשמקיימים דברי חז"ל בפשוטו בפועל ובמעשה אז מתחילים להרגיש את הפלא הזאת והסוד הנלחש אלינו דרכו, ומכל מקום תורה היא וללמוד אנו צריכים, ואפשר לנו לסמוך על השנים שעברו עלינו ושיעברו עלינו בקיום מצוות הפורים ועל דעת זה הוא כל מה שנכתוב בס"ד. [ועי' מ"ש בענין ההכנה לפורים]

א. צמצום ומקום פנוי

תחלת הכל דע שאין התמיהה הזאת מתחלת באמת מפרט זה בהלכות הפורים, אדרבה הפרט הזה מבטא באופן היותר ברור את ההעלמה שישנו בכל הנושא של החג הזה, וביתר הרחבה על כל השנה וכל הבריאה, ומבטא אותו בצורה נחרצת כל כך שאינו משאיר מקום לספק וליישובים דחוקים שאינם מיישבים את השאלה.

והסיפור הזה שהוא מספר הוא כי תחלת הכל היה כל המציאות אור אין סוף ברוך הוא, וכאשר עלה ברצונו לברוא את העולם צמצם את האור ההוא לצדדין. ונשאר חלל ואויר פנוי מסולק מכל אור. והנה בזה המקום לא ניכר אלקותו ית' כלל וכלל, והתמיהה שבו גדלה עד לב השמים אלי אלי למה עזבתני, ואיך יתכן כדבר הזה להיות מקום פנוי בלי הבורא ית' ויתע'. וזה ההפלאה נקרא מ"ן שמעורר את הא"ס לחזור ולהתגלות

בתוך המקום הזה עד שנגלה שאין כאן חלל ומקום פנוי כלל. ואדרבה הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, ולית אתר פנוי מיניה, אלא שמכיון שאין העולם מקומו לכן נראה כאן צמצום והסתלקות, ואין זה הקטנה ומיעוט אדרבה הוא מרוב גדלו ורוממותו, ומתוך זה השאלה והדרישה חוזר הא"ס להתגלות בתוך הבריאה להכיר שהוא מקומו של עולם.

והנה זה הפליאה שנשאר על הסתלקות האור א"ס הוא הרשימו שנשאר בחלל אחרי הצמצום, שהוא חלק מהאור שלפני הצמצום, והוא המעורר הקו להתגלות שוב בתוכו ומסדר כל המדרגות באורות וכלים. שהוא תכלית הכוונה שיכירו הברואים גדולתו של הבורא בהכרה שלימה אורות בכליהם. ונמצא שזה ההעלמה וההסתלקות, שהוא בחי' ארור המן, נעשה שרש להתגלות שהוא בחי' ברוך מרדכי, עד שמעלתו גדולה על מעלת ההתגלות, שזה רשימו מהאור שלפני הצמצום וזה אור מחודש לאחר הצמצום.

ד. נקודת היהדות

המקום המדויק שבו נעשה הצמצום, שקראו הרב האר"י ז"ל נקודה האמצעית, הוא נקודת ציון, ישראל עלו במחשבה תחילה, נקודת עצם היהדות שבראשית הבריאה, שעל מקום הזה נעשה כל הצמצום וההעלמה, והם סיבת הצמצום. הרי שהמהות המהותי והראשוני ביותר של נשמות ישראל הוא זאת השאלה, שהוא תמיהה קיימת, האם אפשר להיות צמצום וסילוק באור א"ס, והרי הוא אלקינו הוא אבינו אחד ושמו אחד בלי שינוי ובלי תמורה, יחוד תמורתו אחד, והשאלה הזאת אין מי שמרגיש בה אלא נשמות ישראל, לפי שבהם היתה התחלת פעולת הצמצום, וזהו ההתעוררות התמידית שלהם לילך אחרי ה' כאריה ישאג ולרדוף את האור הנפלא הזה שנדמה שהסתלק מאתם שהוא כל סיפור

היהדות. ולכן כתיב אִשְׂרֵי הָעַם שִׁכְכָה לְיוֹ רִ"ת שֶׁאֵלֶּהָ, וְכֵן שִׁיר הַשִּׁירִים אִשְׂרֵי לְשִׁלְמָה, שְׁבוּ הַשְּׁאֵלָה הַהוֹפֵךְ בְּעֲצֻמוֹ לֵהִיּוֹת הַתְּשׁוּבָה, וְשִׁירֵי הַשִּׁירִים שֶׁהוּא קֶדֶשׁ קְדוּשִׁים, וְאֵין בּוֹ מִלּוֹת קְדוּשָׁה וְטִהָרָה כִּלְל [כַּמִּשֵּׁי בַלִּיקוֹרִ"מ] כִּי הַכֹּל אֹרֵא אִ"ס מִמֶּלֶא כֹל הַמְצִיאוֹת. וּמִמִּילָא אִשְׂרֵי הָעַם שִׁכְכָה-הַ כִּתְרֵי כֹל הַכְּתָרִים לוֹ, שִׁכְכָה כִּלְהַ כִּמּוֹת שֶׁהִיא.

הַרִי לֶךְ שׁוֹהַ הָאֲרוּר הַמֵּן לֹא זֶה בְּלִבְדֵּי שֶׁהוּא הַגּוֹרֵם לֵהִיּוֹת בְּרוּךְ מִרְדְּכִי, אֲלֵא שֶׁנִּגְרַם עַל יְדֵי הַבְּרוּךְ מִרְדְּכִי, כִּי כֹל סִיבַת הַצְּמִצּוּם הִיתָה נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַחֲסָרוֹן שֶׁנִּקְרָא אֲרוּר הַמֵּן הוּא הַשֶּׁרֵשׁ לְכֹל הַמְצִיאוֹת שֶׁלָּהֶם, וְהֵם יוֹדְעִים שֶׁלֹּא לְדַעַת בֵּין אֲרוּר הַמֵּן לְבְרוּךְ מִרְדְּכִי, כִּי מִכֹּל צַד שֶׁתִּסְתַּכֵּל כֹּאֵן לֹא תוֹכֵל לְחַלֵּק בִּינֵיהֶם, כִּי הַהֲתַגְלוֹת סִיבַתוֹ הַצְּמִצּוּם, וְהַצְּמִצּוּם סִיבַתוֹ הַהֲתַגְלוֹת, וְסוּף דְבַר אֵין כֹּאֵן לֹא צְמִצּוּם וּמִמִּילָא לֹא הַתַּגְלוֹת וְכוּלָא חַד ה' אַחַד וְשִׁמוֹ אַחַד

ה. מְקוֹם שְׁבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים

וְהִנֵּה כֹל זֶה נּוֹבַע מִבְּאֵר הַיַּיִן שֶׁל פּוֹרִים, וְנוֹדַע כִּי יַיִן סוֹדוֹ בִּינָה יַיִן הַמְּשׁוּמֵר בְּעַנְבֵי, עוֹלָם הַשְּׂמִיחָה עוֹלָם הַחִירוֹת עוֹלָם הַתְּשׁוּבָה, וְנִקְרָא בְּזוֹהַר"ק מִי דְקִימָא לְשִׁאֵלָה, וְהַעֲנִין לְפִי דְבְרֵינוּ עֵתָה, כִּי שֵׁם הוּא מְקוֹם שִׁאֵלָה הַקִּיּוּמָה, "קִיּוּמָא לְשִׁאֵלָה", וְכִמּוֹ שֶׁדְרַשׁ בְּזוֹהַר"ק עַה"פ גְּדוּל כִּים שֶׁבְּרַךְ וּמִי יִרְפָּא לֶךְ, שֶׁמִּפְרֵשׁ הַשְּׁאֵלָה הַקִּיּוּמָה הַזֹּאת מִי יִרְפָּא לֶךְ שְׁמִי וְדַאי יִרְפָּא לֶךְ, ר"ל הַמְּדַרְגָּה שֶׁנִּקְרָאת מִי, וְהֵינּוּ שְׁעוּצָם הַשְּׁאֵלָה וְהַתְּמִיחָה מִי יִרְפָּא לֶךְ הוּא גּוֹפָא הַתְּשׁוּבָה-מִי, יִרְפָּא לֶךְ.

וְזֶהוּ מְקוֹם שְׁבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים, כִּי הֵם עוֹמְדִים בְּמְקוֹם הַזֶּה, הַמְּקוֹם הַפְּנוּי הַנִּלְ, וְצוּעִקִים אֵל הַתְּשׁוּבָה לְשִׁאֵלָה הַזֹּאת, וּבְמְקוֹם הַזֶּה אֵין צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִים לְעַמּוֹד, כִּי אֲדַרְבָּה הַצְּדִיקִים גְּמוּרִים הֵם הָאוּר שֶׁנִּסְתַּלַּק אֵל הַצְּדִדִים, וְכֹל מְצִיאוֹתָם עִכְשָׁיו אֵינוּ אֲלֵא בְּהָאוּר הַמְּחוּדָשׁ שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּקוֹ וְכוּ', וְאֵין לָהֶם יְכוּלַת לְעַמּוֹד כִּלְל בְּמְקוֹם הַרֵם הַזֶּה, כִּי

הצדיק דבוק באור שכבר נתגלה בעולמות, כי הוא נמצא במציאות של גילוי ולא במציאות של הסתר, וכל אור ששייך להתגלות כבר אין הוא האור הראשון אור הא"ס דלא קיימא לאודעא לשום נברא, ואדרבה הוא מוכרח להתצמצם ולהסתלק בכדי שיהיה הבריאה, אבל הבעל תשובה שנמצא במציאות של הסתרה וחסרון אור, הוא דבוק באור הראשון שנסתלק, כי החשך והחסרון המורגש בבריאה, חסר לו האור הראשון כמו שחסר לו שאר האורות, ונמצא עומד במקום שאין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. שהם בבחי' הרשימו שנשאר מהאור הראשון והוא שרש הכלים, דהיינו כל חסרון שבבריאה העומד להתמלא מהאור, יש בו מעלה על האור עצמו, לפי שהחסרון מתייחס אל האור הראשון והאור המתגלה אינו אלא ענף ממנו.

1. כתבנו לדורות

ובזה נשכיל מ"ש האריז"ל שנס פורים הוא שההארה שהאיר בזמן הגלות מאיר גם בזמן הגאולה. כי בזמן הגלות שהא זמן הסתר ההשגחה שנקרא דורמיטא דז"א מאיר בנוק' שהיא השכינה נקודה העצמית דנשמות ישראל מקומו של עולם אור עליון דאו"א, שלעומת מה שנחסר ממנה אור הז"א שהוא התגלות הבורא המצומצם באופן שאפשר להשיגו ולקבלו, ושמו מורה עליו זע"ר אנפין, כן במדה זו מרגשת חסרון עצם הבורא, וזהו האור העליון הנמשך בה בעת הזאת [והבן שגם הרגשת החסרון הוא ספירה והתגלות, אלא שהוא קרוב אל המאציל יותר מהרגשת האור, כי החסרון יכול להתייחס לעצמות משא"כ המילוי, וזהו הסדר שאו"א נקראים עליונים על הז"א וקרובים יותר למאציל] והבן בכאן הסוד המופלא שיסוד דנוק' קצר ואינו יכול להלביש בתוכה היסוד דאבא ולכן הוא יוצא לחוץ, כי כל יסוד דנוק' הוא הרגשת החסרון והחלל, ושמה מורה עליה נקבה, וזה החלל הוא כלי לקבל בתוכו אור הזכר המשפיע אבל יש בחי' חסרון עמוקה יותר שאין

שם אפילו בחי' כלי ראוי לקבל אור המשפיע, והיינו כשהחסרון הוא מאור עליון כזה שאין יכולת לתחתון יכולת בשום אופן לקבלו כראוי בכלים שלו, ומכל מקום הוא משתוקק אחריו, אז מתגלה האור העליון בכל תוקפו בלי לבוש כלי המקבל, ומאיר בכל העולמות.

והנה ע"פ הסדר הטבעי בשעה שחוזר ההשגחה להתעורר ורואים בחוש השגחת המאציל, הרי נפסק אז הרגשת החסרון וכמעט שנחסר האור העליון, ולכן שלחה להם אסתר לחכמים (בחי' אור אבא) כתבוני לדורות, שהתאמצה מאד שתישאר לכנסת ישראל ידיעת חסרונם מעצם הבורא גם בשעת גילוי אורו, והשארה זו הוא הנס של פורים שבכל שנה.

ז. ובעינא למיכס צעי אבתרה

ובזה יש לבאר דבר פלא הנמצא בגמרא מגילה ז' ע"ב דאיתא שם שרבה שלח למרי בר מר ביד אביי משלוח מנות, :אמר אביי כי נפקי מבי מר הוה שבענא כי מטאי להתם קריבו לי שיתין צעי דשיתין מיני קדירה ואכלי בהו שיתין פלוגי ובישולא בתרייתא הוו קרו ליה צלי קדר ובעאי למיכס צעא אבתרה אמר אביי היינו דאמרי אינשי כפין עניא ולא ידע אי נמי רווחא לבסימא שכיח: וכנשעיין נמצא שהוא מדבר ממש מענין שאנו עוסקים בו, שאמר כשיצאתי מבית רבה הייתי שבע, דהיינו הרגיש את האור של פורים בבית רבה, ואעפ"כ כשהגיע לשם היה יכול לאכול ששים מיני מאכל בששים כלים, כי האכילה הוא לנוק', וכמ"ש בכוונת סעודת פורים שאכילה בגי' אדני שכוונת הסעודה הוא להמשיך לנוק' אלו האורות בסוד מוחין, ובשעת סעודת פורים היה אביי מרכבה לבחי' זו שגם כשהוא כביכול שבע עדיין היה יכול לאכול ששים מאכלים, ונתן לזה שני הסברים, א' דרווחא לבסימא שכיחא, והיינו מצד האור המשפיע, שלערך אור העליון המתוק כל כך גם אחרי שקבלה כל

אורותיה עדיין יש רווח לאור הזה, והב' כפין עניא ולא ידע, שהעני הוא תמיד רעב ואע"פ שאינו יודע מזה, שלפי שאינו מורגל להיות שבע כראוי אינו יודע כלל שהוא רעב, והיינו מצד המקבל, שהמלכות היא ענייה תמיד, וגם כשנדמה לה ששבעה באמת, בבחי' ה"לא ידע", שמתגלה בעד דלא ידע דפורים, היא רעבה, כי צמאונה האמיתי אינו אלא לאור העצמות, מאחר שרשה הא מנקודת הצמצום שנתעלם ממנה האור העליון ביותר, ועד שלא יושלם לה חסרונה זה לא תישבע באמת, אבל בכל השנה אינה יודעת מזה כלל, כיון שמקבלת איזה אורות, ונס פורים הוא שמגלה לה איך היא רעבה וממילא מקבלת האור.

ואכל ששים מאכלים בששים כלים, דמספר ששים הוא קבלת ה"וק שכ"א נכלל מעשר ונבנים ע"י המוחין [וי"ל דהמוחין שלה הם ב"פ י"ה, וכ"א נכלל משניהם הבן בחכמה וחכם בבינה נמצא ד"פ י"ה בגי' ס'] ואמר שבאור האחרון שהוא אור היסוד רצה לאכול הקערה אחריה, כי היסוד דנוק' קצרה ואינה מקבלת האור בתוכה אלא האור מתגלה בלי הכלי

ח. כלי הכלול באור

והנה ענין הכלי שנאכל עם האור שלו מראה על בחי' שרש הכלי הכלול באור, שזהו גופא סוד המלכות דאבא שהוא עטרת יסוד אבא שמתגלה בפורים כי הכלי ענינו הרצון לקבל, ותחילה משעלה במחשבה שהוא בחי' חכמה להנות לברואים בהכרח שבזה נכלל גם הכלי לקבל זה הטוב שהוא הרצון לקבל שבלי רצון ותאוה אין שום הנאה לנברא, וברוב השתלשלות המדרגות נפרד הכלי מהאור שלו ונעשה רוצה לעצמו, שהוא בחי' ארור המן, ותיקונו הוא כשחוזר להיכלל במחשבת הבורא ותופס שכל מה שמקבל אינו אלא לפי שכך הוא במחשבת הבורא, וזהו שתופס מעלת הכלי שהוא החסרון שגורם הרצון לקבל ולהשתלם,

שדוקא הכלי הוא מפלא כל יכלתו של הבורא שיכול לעשות דבר מלא דבר ממש, דהיינו שיברא בחי' מחודשת של קבלה שאינו נמצא בו בהכרח, ושלמות המקבל הוא במדת המלכות, ולכן שם מתגלה בגילוי גמור המלכות דאבא שהוא הכלי הנכון, ודוקא במקום שאין כלי נכון במלכות, דהיינו שאינה רוצה באור זה לעצמה אלא מרוב חשקה אחר האור, אע"פ שיודעת שלא תוכל לקבל מזה כלום, כאסתר שאמרה וכאשר אבדתי אבדתי, ולא נתייחדה עם המלך אלא מרוב חשקה אל האור, וממילא נזונים כל העולמות מזה האור, כי כשיש דבר שאדם לוקח בשלימות הרצון אבל לא בשביל עצמו, הוא מאיר בזה לכל העולם כולו.

ט. היה בעיניך כרשע

והנה לזה אמרו רז"ל משביעין אותו תהי צדיק, ואפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך כרשע, וצריך להבין לאיזה צורך יהיה בעיניו כרשע, כאילו יש איזה מעלה ברשע שכל צדיק מחוייב לחשוב שהוא רשע להשיג המעלה הזאת, והענין כי באמת יש לרשע -היודע רשעתו וריחוקו מאוא"ס- מה שאין לצדיק -המרגיש מציאות הבורא בסוד ז"א-, וכן אמרו צדיקים שיותר אוהבים הרשע שיודע שהוא רשע מהצדיק שיודע שהוא צדיק, ובדרך כלל כשהרשע מתעורר מתוך זה החסרון ושב בתשובה ונעשה צדיק, נאבד ממנו היתרון הזה, והנס של פורים הוא שאע"פ שנעשה צדיק הוא בעיניו כרשע, שיודע עדיין ריחוקו הנורא מהא"ס האמיתי, ממש באותו הרגשה שהיתה לו בעודו ברשעותו, וזהו עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, ומוכן בזה שלא אמר עד דלא ידע בין המן למרדכי, אלא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, דהיינו שישתווה אצלו הגילוי של הריחוק ואיור הרשע שנפסק מהאוא"ס, לקירוב קדושת הצדיק, אבל לא שאין חילוק בין צדיק לרשע, אלא ששני המדרגות של ארור המן וברוך מרדכי צריכים

שיהיו באותו אדם באותו שעה, ולתכלית זה ההשתוות הוא שאנו חותרים בשמחת שכרות פורים.

1. ימי הפורים לא יהיו נבטלים

והנה האור הזה של יסוד אבא, כשמאיר בשעת הגילוי הוא נפלא לאין ערוך מכשמאיר בשעת הסתר. ר"ל שבעת הדורמיטא שמאירים או"א בנוק' בודאי הוא דבר גדול, אבל האור הזה גופא כשמאיר בשעת ההסתר הוא גדול לאין ערוך, ולא בלבד שאינו במקומו וזמנו אלא עצם ההארה מעולה היא, והיינו כשהצדיק מרגיש חסרון העצמות בודאי הוא מרגישו הרבה יותר משהרשע מרגישו, כי הרשע מרגיש החסרון בפשיטות, שרואה שנמצא בחלל פנוי הנחסר מאור, אבל החסרון שהאורות דאצילות ממש מרגישים שאינם כלום וברוב תשוקתם נכללים ונבטלים וחוזרים ממש לאור א"ס המופשט בתכלית ההפשט כנר בפני האבוקה, זהו בוודאי תשוקה שא"א לסובלו כלל, כי דוקא השגת היש והגילוי השלם בתכלית השלימות שיכול להיות, וביטולו הגמור באין ואפס במקורו הא"ס המוחלט, הוא ההשגה השלימה. ולכן כשהאורות או"א מאירים בנוק' בשעה שעומדת פב"פ עם הז"א ומקבלת ממנו כל מה שיכולה לקבל, ואעפ"כ רוצה באור העליון, הוא הארה נעלה הפלא ופלא שאין הפה יכול לדבר.

במילים אחרות, כשהרשע משתוקק לאור, עדיין אין אנו יודעים באמת אם חסר לו האור או העצמות [אלא שאמרנו שכל הרגשת חסרון יש לו מעלה על הרגשת השלמות] שהרי אפשר שכשניתן לו אר כבר יתפייס בזה ולא ירצה עוד, אבל כשהצדיק הגמור שיש לו כל האורות בשלימות ועדיין משתוקק, אז אנחנו יודעים שחסרונו וצמאונו הוא להעצם אדון יחיד. ולכן אחרי הגאולה אז דוקא נתחיל להגיע למעלת התשוקה שבגלות, וכן בנס פורים אחרי שהיתה הישועה, ועדיין אנחנו צועקים

לה' כמו בעת הצרה, כמ"ש בגמ' חייב אדם לקרות המגילה בלילה ולשנותה ביום שנאמר אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי, הרי שהקריאה והשבת על הגאולה משתווה להצעקה בעת הצרה, וזהו הנס של פורים.

ולכן ימי הפורים לא יהיו נבטלים, כי כל המועדים באים על חסרון אור שנתמלא, אבל פורים מלמד אותנו להשתוקק אחר העצמות, שלעולם לא יתגלה ולא יתמלא לנצח תשוקה זו.

יא. יותר יפעל הבעל תשובה

אתאן להכי שאין פירוש עד דלא ידע שהרשע ישתווה למעלת הצדיק [שהיא עבודת התשובה הפשוטה מלמטה למעלה] אלא שהצדיק ישתווה למעלת הרשע [והבן שאינו נקרא רשע באמת אלא בעל תשובה, ומ"מ הוא כרשע ממש וכנ"ל], ושבשעת הגילוי ישארו המעלות שבשעת ההסתר. וזו פירוש רבינו החוזה מלובלין במשנה ששנינו קראו את המגילה באדר ראשון קוראים אותה באדר שני, אדר ראשון מרמז על הצדיק דמעיקרא, ונתעברה השנה פי' שעדיין יש עברה ודינים, קוראים אותה באדר שני הוא הבעל תשובה, שיותר יפעל הבעלתשובה נסים ונפלאות מן הצ"ג.

יב. אפיסת המחשבה

נבאר הפשטות בענין עד דלא ידע, דלא כמו שסוברים העולם שריבוי הולדת המחשבה בחידוש ובעומק תלוי בריבוי עסק המחשבה, וכן בכוונת התפלה, שלא מריבוי הכוונות וענינים מגיעים לכוונה שלימה,

אלא אדרבה מהשקטת המחשבה, שהוא סוד הכוונה והתבודדות המחשבה, דהיינו שיפנה הכל מדעתו ולא יהיה בו אלא המילות של התפילה, כי שרש המחשבה היא אפיסת המחשבה, ונודע למתעסקים בפתיחת המחשבה, ובלשון ספרי חסידות נקרא האין, שכל מי שמורגל בחידוש ונביעת המחשבה ממקורה יודע שעיקר החידושים וההבנות מתגלים לא כשמאמץ מחשבתו להתעסק ולעיין בענין זה, אלא אדרבה כשאינו מכוין לזה כלל, אז נפתח המקור מאפיסת המחשבה שאינו מושג.

ובפועל יש כו"כ דרגות בזה, למשל שמבואר בשו"ע שאם יבא לו מחשבה אחרת בתפלה ישתוק עד שתעבור המחשבה, וברוב המון עם לא יועיל השתיקה אלא להגביר המחשבה, אבל היודע דרכי שימוש המחשבה יודע איך לפנות מחו ממחשבות אחרות, ומתוך זה הפינוי נולד הקשר לשרש המחשבה ושרש הכל המוליד כל המחשבות והחידושים.

ואחד מעקרי אמונת ישראל הוא שאנחנו יכולים להתקשר לזה האפיסה, כי אנחנו מאמינים בחידוש העולם מאין, והיינו שקודם לכן היתה אפיסה, ואסור לחקור בה מה לפנים ומה לאחור וכו', אבל אנחנו יודעים ומכירים החידוש בבירור, כי יש בנשמתנו הסגולה לתפוס את האפיסה, שהוא העצם. ולזה האין אנחנו מגיעים בשמחת פורים, ומתוך זה ההסתכלות כאילו נשברו המחיצות המפסיקים בין היש להאין, שהוא מחיצת הבמופלא ממך אל תדרוש, ואנחנו דורשים בפלא המופלא ביותר, כי במקום שהאין הוא נתפס כמו היש, אין שום חילוק ביניהם לענין ההשגה. וזה לבסומי, לחדש חדושים מתוקים, הוא דוקא עד דלא ידע. ואז אינו יודע בין המן למרדכי, ר"ל שמציאות המן דבוק ביש, ומציאות מרדכי באין, אבל ברגע שהאין הא קרוב ומושג כמו היש כבר אין הבדל ביניהם. [והיינו לא שהמן נתעלה להשתוות למרדכי, אלא מרדכי ירד ונתגלה להשתוות להמן]

עד דלא ידע, דאיתא מרבינו בעל הסולם זי"ע, צדיק גמור הוא מה שאף פעם לא חשב שהידיעה יותר טוב מאמונה, בינוני הוא מי שלפעמים חושב שהידיעה טובה יותר ולפעמים שהאמונה טובה יותר, רשע גמור הוא מי שאף פעם לא חשב שהאמונה טובה יותר. וביאור הדברים, כי יש מהלכים של תשובה ועבודה פשוטים, ויש מהלכים עמוקים הנוגעים בשרשי הבחירה, כי יכול אדם לשוב על מעשים שעשה ולבל לעשות מעשים טובים יותר, וזהו פשטות התשובה, אבל יכול אדם לשוב על עצם השרש שמאפשר החטא, והנה הבחירה השרשית שיש בעולם הוא אם לבחור בידע או לבחור בלא ידע, היינו כמו שנודע בפשטות שצדיק הבחירה הוא אם לחיות חיים רוחניים או חיים גשמיים, ולכן יום התשובה השרשית על זה הוא ביום הכיפורים שאסור באכילה ושתיה כו' וכל המעשים הגשמיים, וזהו שרש התשובה של העולם לחזור מלחיות חיים בשריים ולהתחיל לחיות חיים רוחניים אלקיים, ושרש זה למעלה יותר הוא ההגשמה באלקות, שהוא אחד עם הגשמת האדם, ואיתמר. [ ] וכך בשרש יותר אנו אומרים כאן שצדיק הבחירה ברוחניות או בגשמיות הוא הבחירה בידע או בלא ידע, כי מהות הרוחניות לגבי העולם הזה הוא הלא נודע, ובוודאי מה שהוא הבחירה הזאת באמיתות לבחור בה' אחד, שהוא בלתי נודע ולא קיימא לאודעא לשום נברא, וכל הציורים והדמיונות הם בנבראים ולא בו, ולכן הבא לבחור באמיתותו שלמעלה מכל הדמיונות הוא צריך לבחור בהבלתי נודע לגמרי, ולתשובה זו השרשית אנו מגיעים בפורים שהוא למעלה מיום הכיפורים שאנחנו שבים בתשובה על שרש כל ההגשמה שהוא הרצון לבחור בהנודע על הבלתי נודע, ומבטלים כל הדעת שלנו ובוחרים בהבלתי נודע לגמרי, וכל זה מתלבש בלבוש השכרות הפשוט של פורים.

יד. אינו יכול לדבר לפני המלך

גדר השיכור מבואר בהלכה שאינו יכול לדבר לפני המלך, והענין נודע שיש שני מיני הכרות, א' נקרא אתה הכרת הנוכח, והב' נקרא הוא הכרת הנסתר, היינו הנוכח הוא שמכיר האדם שיש כאן זולת ומתיחס אליו בדיבור או במחשבה, וזהו דרך התפילה הרגילה שנקרא עומד לפני המלך כי מלכות הוא המדה שבו שייכים להיות נבראים נפרדים, והם מתייחסים למלכם כזולת ומדברים אליו בנוכח, אמנם לעולם הנסתר הוא יותר גבוה מהנוכח, כמו שרואים בסדר מטבע ברכה שמתחילים בלשון נוכח וסוף הברכה, שהוא המשכת השראת השכינה עלינו נאמר בלשון נסתר, וכידוע בפירוש אתה והוא דאתה מלכות והוא עתיקא, והיינו כי לשון נסתר מבטא שאין כאן שני נפרדים אלא אחד, ובסוד מרכבה שלימה שמכוון ימין השכינה שורה על ימין האדם ושמאל השכינה על שמאל האדם, משא"כ בתפלה פשוטה שמכוון שמאל השכינה נגד ימין האדם כבסדר כריעות בעושה שלום, שהוא הכרת הנוכח, והנה השיכור מתעלה מהכרת הנוכח שאינו יכול לדבר לפני המלך, כי השתייה מאחד הכל באופן שאינו יכול לחשוב כלל ממציאות של נפרדים, אלא הוא מתאחד עם המלך בעצמו ואינו יכול לדבר לפני המלך, כי הוא יכול לדבר רק עם המלך, והבן מאד.

ודע כי כל התחדשות אינו אלא בבחי' הנוכח והנפרד, ור"ל בנפש כי לחדש דבר בנפשו לעלות ממדרגה שהוא בו למדרגה גבוהה יותר אי אפשר אלא כשהאדם נמצא במצב הנוכח, שאז יכול לחדש דבר בנפשו לשוב בתשובה ולעלות ממדרגה למדרגה, וכמו"כ למעלה המלכות היא מחדשת חדשים ונקראת חדש, אבל כשאדם במצב של התאחדות ונסתר, אז אין שום תשובה בבחי' התחדשות והזזה ותנועה שהוא כך ומשתנה, אלא שאז מתגלה העצם מה שהוא האדם, ואם הוא נמוך אינו מתעלה עי"ז אלא מתגלה נמיכותו, וכן למעלה הוא נקרא עתיקא שפירשו ישן,

שהוא קדמות הבורא עתיקא דעתיקין שלא נשתנה מעולם אני ה' לא שנית.

טו. הכנה לפורים

הי'ט שקשה ביותר להכין אליו הוא פורים, כי המהות של פורים הוא שכל מה שחשבנו וידענו עד כאן אינו כלום, ומתגלה דבר אחר לגמרי, ונהפוך הוא וכו', כי כל מה שנחשוב עד פורים מתגלה בפורים ההיפך, א'כ כל מה שנכין עצמינו לפורים הוא היפך הכונה של פורים. וגם מה שנתגלה לנו בפורים של השנים שעברו גם זה עתיד להתבטל בפורים הזאת ותגלה עומק חדש והפכי לכל מה שידענו עד כה, שהרי מה שנודע בפורים שעבר כבר נעשה עכשיו הרגיל, וצריכים עכשיו לחדש דבר חדש לגמרי.

אך נדבר מזה גופא, לפרש קצת במה נתעלה פורים בזה על כל שאר זמנין וחגיין, כי כל המועדים יהיו בטלים חוץ מפורים, והיינו לפמ"ש כי כל הארה הבאה בכל זמן ומועד כשבא הארה גדולה ממנו הרי הוא מתבטל כי כל השגה ברגע שנעשה לאדם דבר פשוט, שהוא באמת שלימות קנין ההשגה, כנודע לכל מי שעוסק באמת בהשגות אלקות, אשר החיות והשמחה של כל השגה הוא רק כשהוא חדש לאדם, והוא נפגש עם היפכו שהוא מה שחשב מקודם, אבל בגמר קנין ההשגה נעשה זה ההשגה עצם מעצמיו ובשר מבשרו שנהפך לדרך מחשבתו הרגילה ואז כבר אין לו שום חיות והתרגשות מזה ההשגה, וכמ'ש היטב בלקו"מ תורה כ"א, וזהו שכל המועדים יהיו נבטלים, כי זהו גופא שלימות המועדים שיהיו נבטלים, כי כל זמן שההשגה אינו נקלט לאדם בפשטות לא נחשב שקנה אותו לגמרי, אבל ימי הפורים לא יהיו נבטלים, כי הפורים הוא הארה זו גופא, אשר כל מה שנחשוב שהוא ההשגה של פורים עדיין אין זה ההשגה של פורים, כי פורים מגלה בכל עת ורגע

שכל מה שידענו אינו כלום, ועכשיו מתחילים מחדש לדעת משהו בהתחלה חדשה לגמרי, וממילא לא יהיו נבטלים לעולם זה הידיעה, אלא שהנושא של פורים משתנה בכל פעם, כי אין ענינו שום נושא מוגדר אבל ענינו הוא השגה זו גופא.

טז. תכלית הידיעה

וזהו תכלית הידיעה שלא נדע, וביאר רבינו מוהר"ן [בשבחי הר"ן] כי בכל ידיעה יש זו התכלית שאחר שנודע לו צריך שלא ידע אותו, והיינו לפי דברינו שיתהפך אצלו הידיעה לתכלית הפשטות כמו עצם פשיטות חייו, והפשטות ממש הוא הבלתי נודע, כי אינו צריך פירוש וידיעה, וכמו כשנשיג איזה סוד בפירוש איזה פרשה בתורה, הנה כל זמן שאין האדם חי ממש במקום של זה הסוד וההשגה, למשל שמפרש כינויי הפרשה בתורה כפי מה שהם בעולם האצילות, כל זמן שנמצאים בעולם התחתון הרי הפירוש הזה פלא וחידוש וגילוי ומאיר לו מאד, אבל ברגע שמתחילים לחיות בעולם האצילות, ושם אין פירוש אחר למילות וכינויים אלו אלא השמות והספירות דאצילות, שוב הפירוש הזה לא נודע כלל, והיינו כמו שהפשט הפשוט פירוש המילות ממש לא נוכל לקרוא לזה ידיעה, שמי שידע שפירוש ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה הוא שיעקב יצא מבאר שבע והלך אל חרן לא נחשב שידע כלום בפשט הפסוק ומה בא הפסוק הזה ללמדנו, כן מי שידע הסוד של זה הפסוק במקום שזהו הפירוש הפשוט, גם אינו יודע כלום בפירוש הפסוק, וזהו תכלית ידיעת הסוד שלא ידע אותה.

וזהו ענין המגילה שנכתבה בשפת העולם הזה לגמרי, ולא נזכר בה שום דברי תורה ושמות, ר"ל כי רוב דברי תורה נכתבים בשפה של עולם הזה ועולם העליון מעורבם ביחד, כמו כשמפרש הפסוק שהיתה נבואה שה' דיבר לאדם בעוה"ז, הרי מדבר ממצאות שבעולם הזה ומגלה בו חידוש

שהפשט של זה המציאות הוא עולם עליון יותר של השגחה וכו', וכשהכתוב יספר שהיה צרה והתפללו ונענו וניצלו מהצרה היינו שמספר סיפור שהיה בעוה"ז, שהיה צרה וניצלו, ומפרש הפשט האמיתי בזה שעי' שהתפללו ושבו לה' ניצלו, אבל במגילה לא הזכיר התערבת השי"ת במעשה עוה"ז כלל, וגם כשמספר על הצומות והתפללות אינו מפרש כלל שזה מה שהועיל להם, אלא כמספר מה שקרה בעוה"ז לבר, וכמו שיוכל גם הכופר לספר שצמו והתפללו שהרי זה מציאות בעוה"ז, כי כל המגילה נוסדה על היסוד הזה של לא נדע, כי רוצה שנתחיל לתפוס את האמת של השגחה האלקית על עמו המיוחדת בצורה שלא יהיה לנו בה שום חידוש והתפעלות, אלא כמציאות פשוט בתכלית הפשיטות שכל העולמות מתנהגים לפי מדרגת הקשר שלנו עם השי"ת, אבל אין צורך להזכיר שמו עליו כלל, מרוב הפשיטות, שאילו נזכיר החידוש שהשי"ת עשה לנו נס יהיה גריעותא בענין, וכאילו הוא חידוש לנו, וע"ד שארז"ל האומר הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף, כי אין צורך להזכיר כ"כ שם ה', ואמרו במגילה קרייתא זו הלולה, כי סיפור המעשה של המגילה בלי פירושים הוא ממש כמו אמירת ההלל שהוא התגלות שם ה' בהדיא בפרהסיא, ומי שאינו תופס דבר זה אין לו חלק בקדושת הפורים.

ולכן תיקנו לנו רז"ל לשתות בפורים ולשמוח ע"י זה, כי בשאר המועדים אנחנו יודעים במה לשמוח, היינו בהניסים והתגלות הבורא שהיה בהם, וממילא שותים יין בשביל זה השמחה, ולא שהשמחה בא מהיין אלא שכדרך אנשים שמחים שותים יין ושמחים, כי יודעים על מה לשמוח, אבל בפורים אנחנו צריכים להשתמש בשמחת השכרות בשביל לשמוח, כי בפשטות אנחנו לא יודעים כלל על מה כל הרעש והשמחה ביום זה, וכי על זה שהציל השי"ת אותנו מיד המן וכו', הרי הוא מציאות הפשוטה של הבריאה שנברא בשבילנו שיתנהג כפי התקשרותנו במקורינו אל חי חלקנו צורנו, ומה יש לעשות חג ושמחה

ע"ז, וכמו שלא יעשה האדם שמחה גדולה ועצומה בכל יום אשר הוא חי, כי אין בו שום חידוש, ואמרו חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, היינו ישתה וישכח כל סיפור הנס, כי באמת בזה אין מה להתפעל, ואז מגיע לשמחה של פורים באמת

יז. עץ החיים

ומהו השמחה הזאת, לא נוכל לדעת, כי הוא למעלה מכל דעת, אך נאמר בכאן שתחילתה הוא זה השמחה גופא על שנהפך כל החידוש לפשיטות החיים, אשר זה הדבר גופא הוא תכלית הנצחון של הקדושה, כי כל מקור הרע בעולם מחטא עץ הדעת הוא שנפרד הדעת של האדם מעצם החיים שלו, וזה מקור כל היצרין בישינ וכו', כמובן בפשטות, כי אילו היה כל מה שאנו יודעים נחשב אצלינו למציאות החיים הרי לא היה לנו שום נסיון ושום יצה"ר, וכל היצה"ר הוא שהדעת הוא דבר בפני עצמו והאדם והחיים דבר בפני עצמו, וזהו עץ הדעת שהוא היפך מעץ החיים, כי בודאי שקר דיבר הנחש והייתם כאלקים יודעי טוב ורע, כי אין זה הידיעה נחשב לכלום לעומת הידיעה שבעץ החיים, ועיקר ההבדל, עי' קול שמחה, כי בעץ החיים ידע אדם הכל, אבל אינו יודע שהוא יודע, כי אין בינו להדעת שום פירוד אפילו רגע וממילא הוא עצם מציאות החיים שלו, והעץ הדעת הוא שיודע, אבל יודע שיודע, ולפי הרגשת עצמות מציאותו חושב שעכשיו יודע יותר, וזה פיתוי הנחש להחשיב הדעת על החיים, אבל בשתיית היין המשכר בשמחה של פורים, ויש בטבע היין להסיר המחיצות שבין האדם לדעתו, אנחנו מגיעים לחיים שלמעלה מדעת ושמחים שמחה שאין לה פירוש והסבר, שהוא עצמות מציאותנו.

יח. אור הגלות בגאולה

ועוד יתכן, כי האריז"ל מבאר שהחידוש של פורים הוא שמאיר האור, שהאיר בזמן הנסירה והגלות, גם בזמן שחוזרים פנים בפנים בגאולה,

והוא הארת יסוד אבא שנקרא מרדכי הצדיק, והיינו כי בסדר הרגיל של הגאולה, הנה אע"פ שיש שליח צדיק שהוא ההולך ופועל את הגאולה, אין זה רק לעומת מצב ההסתר של הגלות שנצרך לגואל אדם צדיק שיגלה אור הגאולה, אבל משנגלה אור ה' והכל רואים את הגאולה בפועל, אין השבח והחשיבות להצדיק שהביא את הגאולה אלא להשי"ת בעצמו, וכמו שרואים בפסח שכמעט אין משה רבינו נזכר בסיפור יציאת מצרים והגדה של פסח אע"פ שהכל היה על ידו, וזהו לפי שחזר היסוד דאבא להתלבש בז"א, וכבר אין השבח אלא לז"א שהוא התגלות השי"ת בעצמו, אבל בפורים הוא הארה נפלאה שאנו מייחסים כל שבח הפורים למרדכי היהודי, והמגילה מסיימת רק בשבח מרדכי ולא בשבח השי"ת כלל, ואומרים ברוך מרדכי כו' ולא ברוך ה', כי מה שבשעת ההסתר שאז יסוד אבא מתגלה מהנוק' ופועל שיהיו צדיקים נפלאים בעולם ואז הוא חידוש ואור עצום, נשאר גם בזמן ההתגלות והגאולה שלא נשכח החידוש והשמחה של ההסתר, וממילא י"ל, כי בפורים הגם שנהפך הכל לפשיטות גמור של העץ החיים, אינו חוזר רק לכמות שהיה, אלא חוזר בתוספת קישוט של התעלות השמחה של שעת ההסתר והריחוק שאז היה כל הארה מועטת בגדר חידוש, בסוד במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, כי יש להן תוספת הארה יתירה של ההסתר, והיינו שיש איזה התחדשות נפלא בתוך הפשיטות שזהו ההופכו לתענוג תמידי,

ויש להסביר בפשיטות, כי כל שמחה של הקדושה לבד הוא מוגדרת ביראה וכו', וא"כ מבחי' זו יש בסט"א כאילו יותר שמחה מהקדושה, שהשמחה שלהם אינה מוגדרת כלל, והנה בפורים אנחנו מעלים השמחה הזו מתוך הקליפה, שאנחנו שמחים ממש כשמחת המן בשעת גדלותו שהוא שמחה בלי גדר וגבול כלל ומשנכנס אדר מרבים בשמחה, פי' שלוקחים שמחה שלהם, לעומת מה שמזכר בהמן ששמח שמחה גדולה כשנפל הפור על חדש אדר, וכ' ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב

לב, כי כל ריבוי הוא בחי' הס"א, כי בקדושה הכל בסוד אחד ויחיד, וכ"ש בבני יעקב נפש אחת, אבל בעשו נאמר לשון רבים כי הס"א הוא ריבוי ופירוד, ובאדר יש לנו שמחה מרובה שנוסף לנו על השמחה היחידה של הקדושה עוד רב שמחה שנלקח מעשו.

יט. שבעים אותיות

הפוסקים הביאו פירוש דארור המן וברוך מרדכי שניהם בגמטריא שווה, וצריך שישתכר עד שלא יוכל לחשב הגימטריא, ולבאר זה צריך לבאר מקודם מהות הגימטריא, דאיתא בעירובין ס"ה ע"ב אמר ר' חייא כל המתישב ביינו יש בו דעת ע' זקנים. יין ניתן בע' אותיות וסוד ניתן בע' אותיות נכנס יין יצא סוד. ופירש"י ע' אותיות שהוא גימטריא, הרי שהגימטריא של המילה נקרא האותיות שניתן בו, והענין כי יסוד כל האותיות הוא אות א', שמורה כח א' רוחני שנברא, והב' הוא בעצם רק שני אלפין, שהוא כפל אות הראשון שנברא שבכל השתלשלות הא מתרבה ונכפל, וכן הג' הוא ג' אלפין וכו' והיינו שב' יש בו כח' ב' אותיות, ולכן נקרא הגימטריא האותיות. והנה התחלקות זו שכל אות הוא רק הכפלת הא' הוא השרש והכח העצמי ביותר של האות, ולכן כשאנו רוצים לעמוד על מהות כל תיבה הרוחני השרשי אנחנו מחשבים הגימטריא של המילה ומתוך כל אנו יודעים כמה כחות יש במילה הזו ולכן כל חכמת הסוד בנוי על גימטריאות כמ"ש האר"י, כי הוא העמידה על הנקודה הפנימית של התורה. [ועוד נודע כי כל חשבון ומספר הוא במלכות, ונושע שאותיות נקרא מלכות בסדר טנת"א, ולכן המספר נקרא אותיות]. והנה כל שני מילים שהם בגימטריא שווה פירוש שיש להם ערך כח רוחני שווה, היינו שהם אחד במלכות שלהם דהיינו סך כלל הכחות שיש בהם, אלא שסדר הצירופים משתנה. וכאשר שני דברים הנראים מנוגדים בתכלית נמצאים באותו גימטריא, הכוונה שבאמת הם קיימים באותו כח, אלא שזה לעומת זה עשה אלקים, אבל מובן שכל

השתוות הזאת אינו אלא בנקודה הנמוכה ביותר שלהם, בסך ערך הכחות, אבל במדרגות הגבוהות יותר בודאי הם חלוקים לגמרי, ולכן מחייב אינש לבסומי בפוריא עד שלא יוכל לחשב זה הדבר ששניהם בגימטריא שווה דהיינו שהם זה לעומת זה, אלא יהיה דבוק במדרגות העליונות יותר ששם החילוק ברור.

ויומתק לך יותר במה שכתבתי לעיל אות יד שהשכור מתעלה מבחי' הנוכח שהוא מדרגת המלכות, והוא מדרגת החשבון, ונכנס לבחי' הנעלם של הבריאה, כי חשבון הוא החכמה הקבועה ביותר, וחכמה האמתית חכמת התורה למעלה מזה, שפועל בשכל עליון שמאחד מח ולב ולכן אין בה מופת ברור כמ"ש הרמב"ן, וזהו עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

וידוע שא' הדרכים שבודקים לאדם אם הוא שיכור הוא שמבקשים ממנו למנות מספרים בסדר, שאם הוא שיכור יתבלבל. ומובן יפה עם הנ"ל.

עַד דְּלֹא יָדַע - קִיצוֹר הַשּׁוֹשׁוֹת

מגילה ז' ע"ב: אמר רבא מחייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

יש כאן ג' נידונים-א' אם ההלכה כרבא

ב'-פירוש לבסומי

ג'- פירוש עד דלא ידע

א'- פוסקים כרבא- [רש"י, תוס'], רי"ף, רא"ש, רמב"ם, טור, שו"ע

רבא נדחה ממעשה דרבה ור' זירא- רבינו אפרים מובא בר"ן ובעל המאור וב"ח ורמ"א [לפי הט"ז]

ב'-פירוש בסומי - להשתכר ביין עדל"י-רש"י, תוס', [רי"ף רא"ש טור שו"ע]

לשמות עד שירדם ויישן- רמב"ם, מהרי"ב, הגה"מ-מובא בדרכי משה, רמ"א

-שיהיה מבוסס אך לא יהיה שיכור-קרבן נתנאל, ב"ח, [רמ"א],

-שישתה יותר מלימודו מעט-אורחות חיים, רמ"א

ג'-פירוש עד דלא ידע-כפשוטו שיהיה שכור כלוט ולא ידע בין המן למרדכי-ב"ח, וכן משמע מהרש"א, מהר"ל

-[שלא ישתה כלוט אלא-] שיטעה בלשונו ולא ידע מאי קאמר -צדה לדרך מובא בב"ח, והגהות מנהגים הובא בדרכי משה שהיה פיוט שהיו עונין ארור וברוך ויטעה לפעמים

-שלא ידע בין ארורה זרש לברוכה אסתר וכו'-, אבל בין המן למרדכי
ידע-הבנת הב"י והב"ח בתוס' והר"ן

- שלא ידע לחשב ששניהם בגימטריא שווה-אגודה מובא בב"ח, מ"א,
ורבינו ירוחם הובא בדרכי משה, באר הגולה

-עד ולא עד בכלל דוקא-קרבן נתנאל, יד אפרים

-שבשינתו לא ידע-מהרי"ב והגה"מ מובאים בדרכ"מ, רמ"א, רמב"ם?

-שלא יבחין בין נקמת המן לגדולת מרדכי-ט"ז, גר"א

ד'-למעשה-כל זה למצוה ואינו מעכב-הגה"מ ומהרי"ל מובא בב"ח
ודרכ"מ, ומי שמזיק לו א"צ-יעב"ן

ראוי לעשות כרמ"א-פר"ח, פרמ"ג, משנ"ב

להשתכר כפשוטו-יעב"ן בשם אביו

תענית בסוגיא

יש להבהיר כמה נקודות בסוגיא זו. א'-כתיב במגילה משתה ושמחה,
וזהו מקור כל הנושא, שרבא מפרש לנו הגדר והשיעור של המשתה
הזה. ובודאי שגם זה יש לו מקור והכרח מהפסוקים, דהיינו שמזה
שנאמר הלשון משתה אנחנו לומדים שצריך שישתה יותר משיעור
ששותה באופן הרגיל לשמחה כמו בשאר ימים טובים, ובמילים אחרות,
בכל יו"ט יש חיוב שמחה, וא' הדרכים לשמוח הוא לשתות יין, ככתוב
ויין ישמח, וממילא מי שאין לו שמחה מדין יתכן שאין שום ענין
שישתה, וישמח בדברים אחרים כמו אשה בעלה משמחה וכו', אבל

בפורים יש מצוה לשתות יין הנפרדת ממצות השמחה, ומי שישמח בדברים אחרים ידי שמחה יצא אבל ידי משתה לא יצא, וכן מי שאינו שמח ביין מ"מ יש לו לשתות [ועי' נמוקי מהרא"י בס' הליקוטים בר"מ שכ' שזהו מקור חיוב השכרות, שאז אינו שמח ביין ושותה בנפרד מהשמחה]

ויש לעיין בזה כי רש"י בשיר השירים פסוק א' מפרש כי לשון עברי הוא להיות כל סעודת עונג ושמחה נקראת על שם היין ומביא ראיה ממשתה היין דאסתר, וא"כ משתה הכוונה לסעודה [של עונג ושמחה] ולא דוקא לשתיה יותר מהרגיל. ונראה דאעפ"כ הרי מבואר במגילה שבכל אותם המשתות היה השכרות שכיח, והיה היין מעקרי הסעודה, כמו שחזינן בסעודת אחשורש וכו', וזה א' מהטעמים שכתבו למה יש חיוב בפורים לשתות יותר מבשאר החגים לפי שכל הנסים היו עי"ז ולכן הוציא הכתוב כאן הכל בלשון משתה, אע"פ שאין עצם הלשון מוכח ממש על שתייה יתירה. ובעומק יותר הנה היא הנותנת, דהסיבה שהפסוק מכנה כל סעודת עונג ע"ש היין הוא לפי שהיין הוא עיקר המשמח והמענג בסעודות אלו, ולכן כשרוצים להדגיש התענוג וההנאה והמתיקות של הסעודה מכנים אותו ע"ש היין, וממילא כשכתוב משתה הכוונה לשמחה ועונג יתירה הבאה ע"י היין, ואע"פ שיש שם סעודה שלימה הוא בטל וטפל אצל היין.

וממילא שגם אם נאמר שמימרא דרבא נדחתה, עדיין ישנו לחיוב משתה, ולכן גם רבינו אפרים דס"ל שרבא נדחה מ"מ סובר שיש לו לשתות יותר מלימודו מעט.

ב' - מ"ש רבינו אפרים שמעובדא דרבה ור' זירא חזינן דלאו שפיר למעבד כרבא, ובב"ח הוסיף דמשום הכי הביאו בגמ' עובדא זו אחרי מימרא דרבא ללמוד שאין הלכה כמותו, לכאן צע"ג, דאין זה דרך הגמ' לדחות הלכה בדרך כזה, והיה להם לומר תיובתא דרבא מההיא וכו',

וגם מדברי רבה שרצה בשנה האחרת לעשות כן מבואר דלא ס"ל שמכיון שאירע דבר כזה יש להפסיק לעשות כן, ולא דחאו ר' זירא אלא משום דלאו בכל שעתא אתרחיש ניסא ולא אמר שההלכה נדחתה, שאילו היה הסיפור הזה סיבה להפסיק להשתכר היו יכולים גם בשנה השניה לעשות סעודה ביחד ולא להשתכר [נאמנם יל"ע דהרי כמו ששחט לר' זירא כמו"כ יוכל לשחוט לאחר אלא א"כ היתה סיבה מיוחדת למה שחטי' לר' זירא דוקא,] ומצאתי להפרי חדש שעמד בזה וכתב שאדרבה הוא ראייה שמימרת רבא כפשוטו. ונראה שאין כוונת רבינו אפרים כפשוטו לומר שנדחה, אלא לומר שהגמרא הביאה עובדא זאת לומר שאע"פ שמשתכר יש לו לזהר שלא להשתכר יותר מדי באופן שיכל לבא לידי סכנה, ולכן אין להשתכר כ"כ כמו רבה ור' זירא. ועוד הנה כל זה הוא רק אם שחטיה הוא כפשוטו אבל במהרש"א פירש שאינו כפשוטו אלא שחלה ונטה למות מרוב השתייה וא"כ אינו דחיה כ"כ כלל.

ועוד צ"ע דהא רבה ור' זירא קודם לרבא היו, שהרי רבא ואביי קיבלו מרבה ורב יוסף, וא"כ מסתמא ידע רבא מההוא עובדא, ואעפ"כ לא ביטל שמועתו, ולהעמיס כ"ז בסוגיית הגמרא שבאמת גם רבא עצמו חזר בו מההיא עובדא הוא דחוק מאד כמובן [וכבר ראינו שרבינו אפרים לא אמר שלכן הביאו הגמ' אלא שמההוא עובדא מוכח דאין ראוי לעשות כן והב"ח הוא שהוסיף דבר זה, ויל"ע, ומכ"ז משמע שמוכרח לפרש כוונת רבינו אפרים כדכתבנו]

ג'-בב"י הביא האורחות חיים שלא שישתכר שגורם לג"ע וכו' אלא ישתה יותר מלימודו מעט. וצ"ב דלמה הולך מקצה אל הקצה, דהרי שכרות שמביא לעברות היא שכרות גדולה, ומשום זה לא ישתכר כלל אלא ישתה מעט יותר מלימודו? ונראה דיותר מלימודו אין הכוונה כמו שסוברים שאם שותה בכל שבת כוס לקידוש ישתה בפורים ב' כוסות,

אך הכוונה מעט יותר ממה שרגיל לשתות בכדי לשמוח, שהוא שיעור מסויים שהיין משפיע עליו וגורם לו שמחה, ויותר מזה מעט ישתה בפורים. [ואמנם מי שכל שכרות ושמחה מעט מביאו לעבירות ופריקת עול לא דברה תורה במתים ובודאי אסור לו לשתות עד שישוב בתשובה]

ד'-להגיע שלא לידע בפשוטו בין ארור המן לברוך מרדכי צריך לזה לפחות שכרות כשכרותו של לוט כ"ש בב"ח, [ולכאור' גם אז ידע דהיינו שלא ידע כלום לא המן ולא מרדכי אבל כל זמן שיודע מהמן ומרדכי צ"ע אם יכול להשוות ביניהם בפשוטו. לכד כאשר נבין העמקים בזה שיש באמת מקום השוואה כמ"ש במ"א וכמו"כ כשישן לכאור' אינו יודע לא ארור המן ולא ברוך מרדכי ולא שאינו יודע מה ביניהם, וא"כ צ"ע דעת הרמב"ם שזהו הכונה, אי לאו דנימא שבאמת כוונת רבא לזה דהיינו שישתה עד שירדם אלא שהלבישו במליצה השייך לפורים כנוסח הזה]. ולכן מי שמפרש עדל"י כפשוטו ואינו רוצה לחייב השכרות כשכרותו של לוט שהוא כדרגת רבה ור' זירא מוכרח הוא לדחות דברי רבא מהלכה. ונראה שלפי שפירש עד דלא ידע כפשוטו הוכרח הר"מ לפרש שהוא בשינה, דבלא זה אולי בשכרותו של לוט ג"כ ידע, אבל למי שיפרש עד דלא ידע שלא כפשוטו, שפיר שייך לפרש לבסומי שיתבסם ביין עד לאותו מדה שיתקיים הפשט ההוא כמו שלא יוכל לחשב וכדו'.

ה'- מ"ש הר"ן והתוס' דקאי אארורה זרש וכו' צ"ע במה הם יותר קרובים זל"ז זרש לאסתר או צדיקים לרשעים מהמן למרדכי שבהם לא ידע והמן ומרדכי ידע ובערוך השלחן מפרש שכל הנוסח הזה הוא ארוך קצת שייך שיתבלבל, ולפ"ז הוא כמו פשט הצדה לדרך ובב"ח משמע שהם שני פירושים נפרדים ועי'.

ו'-דעת הר"מ והרמ"א לכאור' הוא דוקא שישתה וירדם מתוך השתיה, או שעכ"פ יתעייף ע"י השתייה ויישן, אבל אם הולך לישן לכד אינו מקיים

לבסומי עד דלא ידע, שהגם שאולי לא ידע אבל לא היה לזה קשר עם הבסומי.

ז'- בטורי זהב מפרש דעת הרמ"א שאין צריך להשתכר שהוא כדעת רבינו אפרים דמימרא דרבא נדחתה, אבל א"כ צ"ע בשביל מה צריך לישן, ובשלמא מה שצריך לשתות יישבתי למע' באות א', אבל הרי הרמ"א מפרש שישתה ומתוך השינה אינו יודע, הרי מפורש שפוסק כרבא, ויותר מזה שסובר דעד דלא ידע הוא כפשוטו ממש עד שאין עצה לזה אלא ע"י השינה, שזהו דעת הרמב"ם, [וא"א לפרש בשיטתו כהב"ח דדוקא מעדל"י נדחה] ואם יהיה כוונת רבינו אפרים כמו שפירשנו למעלה א"ש. ודברי הרמ"א מטים שאין השינה הדרך היחיד, אלא שאין צריך להשתכר ממש אבל לא שאסור להשתכר דהיינו שהביא עצה ודרך קלה יותר לקיים ההלכה וכדסיים ואחד המרבה וכו' דמשמע שהמקיים בשינה הוא ממעיט אלא שהעיקר שיכוין לבו לשמים.

ח'- בבאיור הלכה הביא מהח"א שמי שיודע שיזלזל בתפלות או מצוות לא ישתה, ויל"ע דאולי זה רק אם יזלזל בהם, אבל אין לאסור לו להשתכר אע"פ שאפשר שירדם ולא יוכל לקום להתפלל ערבית דהרי לא מצינו שאסרו להתחיל בסעודה אלא סמוך למנחה אבל כל שהתחיל בהיתר ואירע לו אונס שכרות ושינה הרי הוא כשאר אנוס ומשלים.

הצדקה-כל התחלות מפורים

איתא בסה"ק לקוטי מוהר"ן ח"ב תורה ע"ד: כי בתחילה היו כל ההתחלות מפסח, ועל כן כל המצוות הם זכר ליציאת מצרים, ועכשיו, ולא סיים. ובלקוטי הלכות ביאר לפי המשך הדברים שכוונתו היתה כי עכשיו כל ההתחלות מפורים. ולבאר לפי קט שכלי מה זה שתיקה שלא היה יכול לסיים כן בפירוש, כי התורה הקדושה היא נצחית, ובוודאי שכיון שנקבע בתורה שכל המצוות הם זכר ליציאת"מ, דהיינו שיציאת מצרים הוא השרש וההתחלה של כל ענין קדושת ישראל שהוא תכלית הבריאה, ובוודאי שאי אפשר לומר שעכשיו אינו כן והוא הריסה ביסודי הדת. אבל מכל מקום יש נקודה פנימית שאנחנו צריכים להתחדש ולקבל התורה בהתחדשות באופן שיפעול עלינו היום, ואנחנו, וצדיקי מנהיגי הדורות, צריכים בכל פעם לחדש את התורה ולמוסרה אלינו בצורה שתוכל לפעול בנו התכלית הנרצית מהתורה, ומנקודה זו דיבר רבינו ורימז לנו כי אע"פ שבוודאי העיקר הוא פסח, וכמבואר לעיל בתורה זה שאמר שפורים הוא דרך לפסח, ונמצא שפסח הוא העיקר, אעפ"כ מבחינת ההתקשרות שלנו לתורה, קבלת התורה שלנו, פורים הוא קודם לפסח, וכל ההתחלות עכשיו הם מפורים ולא מפסח.

ולבאר ענין זה בהרחבה, הנה יש מעלה בתורה שהוא מעקרי האמונה, והוא שהיא נצחית ואינה משתנית, וכמו שנתנה בהר סיני כן היא עכשיו. אבל המעלה הזו יש בתוכה גם חסרון, כי הטבע שכל דבר ישן מתיישן גם טעמו, ואין לו החשק וההתחדשות כמו דבר חדש. ויותר, שהתורה באה ללמד אותנו דרך לחיות בה, ובכדי ללמד לאדם דרך לחיות צריכים לדבר בשפה שלו, שיהיו הדברים חיים ואקטואלים בשבילו, ואם נמסור את הדרך של התורה רק בשפה של הזמן שבה ניתנה, לא יפעלו הדברים כמעט כלום על מציאות החיים שלנו, ולכן אנחנו צריכים חכמים

וצדיקים שבכל דור שהם מביאים ומסבירים לנו את הדבר שהתורה רוצה ללמד אותנו לפי הצרכים והשפה של אותו הדור.

ולכשתבחין את הדברים בעומק יותר, תראה שהתורה היא ישנה והיא חדשה ממש, כי בוודאי אין הענין הזה סתם הלבשה מחודשת לדברי תורה הישנים בעצם, כאילו נאמר שהתורה ניתנה פעם אחת, ומכאן ואילך אנחנו מתאימים אותה לפי הצורך, אלא שהתורה ניתנת לנו ממש מחדש בכל עת לפי הצורך של אותו עת, ועל ידי כן אנחנו יכולים לקיים את התורה בכל זמן ותהיה זאת קיום התורה האלקית הניתנת מפי הקב"ה.

והו שאמרו רז"ל כי במתן תורה שבהר סיני לא קבלו ישראל את התורה מאהבה ומרצון גמור, כי כפה עליהם את ההר כגיגית, ויש לנו מזה מודעא רבה שלא לקיים את התורה, והדר קבלוה בימי אחשוורוש מאהבה. כי מבואר שעיקר הכפייה לא היתה לאותו הזמן, שהרי אמרו נעשה ונשמע, אבל עיקר הכפייה היתה על העתיד לבא, שיהיה זמן ודור שלא נהיה במצב הזה של הנעשה ונשמע, והיינו, כי הרצון וההתלהבות שהיה לנו לקבל את התורה נבעה ממה שראו והרגישו שזהו דרך האמיתי לחיות בה הפותר כל החסרונות שהיו נמצאים בהם, ובוודאי כשרק יציע השי"ת לאדם שרואה שלחיות בלי מהלך וודאי אינו תכלית, ותגיד לו שיש דרך טובה אמיתית ונצחית לחיות בה יענה בנעשה ונשמע, אבל בדורות שאחריהם יש להם לטעון מודעא רבא, כי אינם רואים את זה שהתורה נותנת להם דבר טוב כזה, ואדרבה מרגישים כמעט שהתורה הוא עוד חסרון מהחסרונות שיש בחיים, ולזה הוכרח הכפייה שענינו הוא ההכרח השכלי או משכר ועונש שמחוייבים לילך כפי התורה, והדר קבלוה בימי אחשוורוש מתוך הנס שראו אז הבינו שיש דרך נפלא ונורא כזה להמשיך את המתן תורה ממש בכל יום, וממילא כשממשיכים את התורה מחדש אז הוא נמשך בדיוק כפי הצרכים

והחסרונות של אותו הזמן והדור והנפשות, וממילא שמקבלים אותה באהבה ורצון כי אין דבר טוב מזה.

וצריכים להדגיש כאן שאין הענין שבפורים היה עוד פעם קבלת התורה, ואז תקשה כי עכשיו הרי כבר עבר הרבה גם מנס פורים, אך הכוונה כי מנס פורים נובע הכח שכל אחד בכל זמן ובכל מקום יקבל את התורה שלו מחדש מפי השי"ת. [ועי' בכ"מ שנכתוב בענין הפורים שנעשה ממש בכל שנה והבין]

והענין הזה הוא עבודה רבה, והוא תכלית העבודה האמיתית של הצדיקים שבכל דור להמשיך את התורה הנצרכת לאותו דור, וכל החסרון של הדורות הוא בהעדר מנהיג כזה שיכול לגלות לנו את התורה כפי הצורך שלנו, ואמר החזו"א [מובא בס' זכרון שאול] שאילו היה צדיק שהיה מבין מה שחסר לדור היה יכול לעשות מהפכה, כי עיקר החסרון הוא בזה. ואמר רבינו ז"ל שפע"א ביוה"כ היה רוצה לבקש מהשי"ת שיתן לו התורה כמו שנתן למשה רבינו, והיה לו כמה טענות על זה שאילו היו נכתבות היו כתובים על כמה בויגין, ובוודאי זהו א' מטענות שלו. [וזכה לזה באיזה מדה כמבואר במעשה מהלחם] ודע והבן, שעיקר עבודת הבעש"ט ותלמידיו היו על קוטב זה ולכן היו דבריהם נראים מחודשים וכו'.

נחזור לענינו, כי צריכים לאחד שני דברים אלו, מצד אחד להאמין ולהיאחז בתורה העתיקה, שהיתה מקדם לכל ונתנה בהר סיני אחר יציאת מצרים, ושם נבחרנו לקבלה ולהוציא לפועל את התכלית שלה בעולם. ומצד שני צריכים את ההתחדשות התמידית לקבל תורה חדשה בכל עת, וסוד זה נרמז בפסוק ואלתם ישן נושן וישן מפני חדש תוציאו, דמשמע שתאכלו הישן, ושוב משמע שיוציאו הישן ויאכלו החדש. והסיבה למה אינה סתירה כלל, הוא כי התורה מושרשת בחכמתו של הקב"ה, שהוא למעלה הן מן הישן והן מן החדש, כי אינו נתפס בגדר

וגבול כלל, אלא שאנו מבחינים בו המעלות שבשני הדברים, שנקרא עתיק יומין, שהוא הקדמון שהיה קודם לכל וראשון לכל, אבל אין הקדמות הזו פועל שום התישנות אצלו ח"ו, אני הוי"ה לא שנית, וממילא הוא חדש וחי בכל עת, וכל זה כי באמת הוא למעלה מכל הגדרות האלו, אבל בהתגלותו שהתגלה בו בעולם, בעשר ספירות שלו, גילה שני הדברים האלו כל אחד בפני עצמו, ואיך הם אחד.

והנה זה היה טענת המן הרשע שאמר ישן הוא האלוה שלהם, ואין לו עוד הכח שהיה לו ביציאת מצרים, ולא שקר דיבר כמ"ש האריז"ל, אבל טעה לפי שלא היה יכול לדעת שכמו שהוא ישן כן הוא חדש, ואדרבה הישן שלו הופך את החדש לחזק יותר, כי תבין כאן שישן הוא ההתגלות של הבורא מצד היותו קודם הבריאה, והיינו התגלותו כלפני הבריאה, וחדש הוא קאי על הבריאה, שמה שהשי"ת בורא ומהווה הבריאה זהו בהתחדשות כל רגע, ומה שהוא בהתחדשות הוא לפי שבא מהקדמון האמיתי ואינו בא משום סיבה שקודמת לו, אלא יוצא מן הקדמון הא"ס, וממילא הוא חדש ממש, ונמצא מה שהוא ישן זה הופך את ההתחדשות להיות חדש יותר, והבן.

וזהו שביאר מרן האריז"ל שהיתה הדורמיטא בז"א, ונכנסו המוחין במלכות. כי המלכות נקראת חדש, מחדש חדשים והיא מקבלת מוחין יותר גבוהים אפילו מן הז"א, שהם או"א שבתוכם הכתר ע"ק,

והפיל פור מחודש לחודש שנים עשר, דהיינו שרצה לבא לסוף ההתחדשויות, למקום שהוא כבר הישן ביותר, ושם שולט ביותר ההתישנות, אבל לא ידע שאחרי החדש האחרון מתחיל שוב החדש הראשון, וראשון הוא ראשון ממש, דהיינו שבא מן האין ונתחדש משרשו ממש, ונמצא לערך הניסן הבא האדר הוא עדיין בבורא ולא בבריאה כלל, וזהו נס פורים שבכל שנה כשאנו מגיעים לסוף השנה אנחנו מקשרים אותו לתחילת השנה, וממלא נכלל שנה הישנה

במחשבת הבורא, שאמנם נקרא ישן, אבל משם בא ההתחדשות היותר
גדולה שיכול להיות, כי הוא יכול לעשות דבר מלא דבר, ובמקום שמת
משה שם נולד משה

הקדמה לתיוש המגילה

החייב לדרוש המגילה

כתב המהר"ל [בסוף ההקדמה לאור חדש]: מפני גודל הנס דקדקו ז"ל ביותר במגילה זאת לפרש כל דבר ודבר כמו שנמצא במסכת מגילה פירוש כל המגילה עם הפתיחות והכל הוא בשביל הנס הגדול, ולכן מהם יש ללמוד לעשות גם כן לפרש איזה דברים במגילה הזאת לדעת תוקף הנס:

הרי שיש תוקף מיוחד לדרוש אגרת הפורים שמצינו שרוז"ל קבעו במסכת מגילה דרוש על כל המגילה מתחילה ועד סוף עם פתיחות שאין דבר כזה בכל הש"ס,

וביאר המהר"ל שזה מפני גודל הנס, והיינו שמכלל מצות פרסומי ניסא שבמגילה הוא לדרוש ולפרש כל אות ואות שבו בדרושים רבים, ועוד כ' "לדעת תוקף הנס", היינו שלולא הדרושים האלו לא היינו יודעים תוקף הנס עד שהוכרחו רוז"ל בתוך מס' מגילה שנוסד לפרש ההלכות של פורים לדרוש כל אגרת הפורים, והיינו שזה מתחייב מההלכה של פירסום הנס, ועד שאנו למדים מזה שכן ראוי לכל אחד לעשות בכל דור לדרוש ולפרש במגילה לדעת תוקף הנס, שלא הועיל לנו עדיין הדרושים שבגמ' אלא שאנו לומדים ממה שהגמ' קבעה דרוש בכל המגילה את ההלכה הזאת שצריכים לדרוש ולפרש המגילה.

אור התושב"כ במקום תושב"ע"פ

והבן שזהו כהתנצלות המהר"ל על שפירש מגילה בתנ"ך כי אין דרכו לכתוב פירוש על סדר הפסוקים אלא על ענינים ובעיקר מפרש אגדות חז"ל, וגם ספרו גור אריה אינו עה"ת אלא על רש"י עה"ת, אלא מכיון

שראה בתלמוד שפירשו כל המגילה בשביל גודל הנס הלך גם הוא שדרכו באופן כללי לפרש התלמוד ופירש פסוקי המגילה, ובמילים אחרות גם מי שאין לו הכח לעמוד על פרשיות בתנ"ך באופן כללי לפי שיניקת נשמתו בתורה בעיקר בתורה שבעל פה שייך לפרש המגילה הזאת, כי היא ניתנה באופן והתלבשות שמקשר גם הנשמות דתושבע"פ לתוקף הגילוי והברירות של התורה שבכתב, וכך הם רוב נשמות דורותינו אלה, כמו שחזינן שכמעט נשתכח דרך הלימוד המקורי לתלמוד תורה שבכתב תחילה ואח"כ תושבע"פ, ולא במקרה הוא ח"ו עי' שועה"ר הל' ת"ת שמבאר הסבה, והעיקר לפי שנשמות אלו אינם יכולים לקבל המאור שבתורה באותו בירור של פשיטות שמגולה בתורה שבכתב אלא צריכים להתלבשות האור בעומק השכליים של התושבע"פ ועי"ז מגיעים גם לתשב"כ, כי אילו יתחילו בתושב"כ יתגשם האור אצלם מרוב פשיטותו, וזה הדרך של התוס' שכתבו שבתלמוד שבלול מכולם יוצאים הכל משא"כ הרמב"ם שנשמתו האירה מתורה שבכתב ביושר ולהרבה הלכות מצא פסוקים חדשים מתושב"כ שנראו לו יותר ברורים מהלימודים שבגמ' ולכן פוסק שלעולם ישלש כו' כפשוטו, וכן הראיתי במ"א דוגמאות בדורות האחרונים שיש נשמות שהאירו מתושב"כ כמו מוהר"ן ז"ל שלכל דבר מביא ראייה מפסוק או מל' הזוהר שדומה לה, ואמר שהספר מוסר שלו הוא התנ"ך, ויש נשמות שמאירים מתושבע"פ כמו ר' צדוק שלכל דבר מביא ראייה מגמרא [או מהענין שבזוהר ולא מהלשון שלו], ומאריך בספריו הרבה בשבח תושבע"פ, ותבין הרבה דברים עפ"ו. ועכ"פ אור של פורים מאיר האור של יסוד אבא שהוא מדרגת שרש התורה שבכתב בחי' משה ומרדכי, שבד"כ מאיר בז"א לבדו ששם נקרא ספר תורה, עכשיו הוא מאיר בגילוי יותר מתוך הנוק' שהיא מדרגת תורה שבעל פה ושם נקרא מגילה שהוא זה האור שמאיר מתוך התושבע"פ שאפילו אלו הנשמות שצריכים תמיד להתלבשות התורה שבע"פ לקבל אור התורה יכולים כפורים לעמוד על האור המעולה שמתגלה בדר"כ בתורה שבכתב.

והבן שלכן היה דיון גדול שלחה להם אסתר לחכמים כתבוני לדורות, [מגילה ז' ע"א] גם אחרי שכבר הסכימו לקבעוני לדורות, כי לקבוע את פורים בתורת תושבע"פ מובן, כי זהו בעצם מדרגתו שהוא מדרבנן, ויכולים רבנו לתקן תקנות וכו', אך לקבעו במדרגת הנבואה של תורה שבכתב הוא חידוש הרבה יותר, וכמ"ש [] מ"ח נביאים עמדו כו' ולא פחתו ולא הותירו על ד"ת חוץ ממקרא מגילה, שלקבוע הסוג של נבואה ותושב"כ במקום התרה שבע"פ הוא חידוש נפלא, עד שהאיר השי"ת עיניהם ומצאו מקרא בתורה כתב זאת זכרון בספר וגו'

לימוד תושבע"פ לאשה

וזהו שנקרא ע"ש אשה מגילת אסתר, ותכתוב אסתר המלכה ומרדכי היהודי את כל תוקף, הקדים אסתר למרדכי, ושלחה להם אסתר דוקא לחכמים, כי הוא מתגלה דוקא במקום הנוק'. והבן כי ההלכה שאשה אסורה ללמוד תורה שבעל פה אלא תורה שבכתב, ולכאורה הרי אשה בחי' תושבע"פ ואדרבה שייכת יותר לאור התושבע"פ, אך כי עומק השכליים שבתושבע"פ הם ביותר מכפי הכלים שלה ונהפך אצלה לסם המות, והיינו כי פשיטות הקבלה של המלכות אינו מסוגל לקבל בתוכו אור הבינה שהוא האור ששייך לה אלא ע"י שעובר מקודם דרך הז"א והוא מאיר אליה, וכשנכנס אצלה מיד תוכל למות מזה, אבל בשעת הנסירה היא מקבלת זה האור, אבל נקרא אור אבא, לפי שהוא ב"ן דמ"ה, ואז האור הזה מתגלה אצלה בגילוי רב יותר מאצל הדכר, בסוד שיסודה קצר שזהו גופא החסרון שלה לגבי אור התושבע"פ, כי אין בה יכולת לקבל משא"כ כשהאור הזה של תושבע"פ נהפך לסוד תושב"כ בסוד החילוף, אז אדרבה יש לנו מזה תועלת עצום כי מאיר גם לרחוקים מאד, מרוב פשטותו, והוא יין המשמח ולא יין המשכר, לפי שנמתק ע"י זה היסוד דאבא ב"ן דמ"ה שהוא מים מאתר רחיק [ויל"ע בקטע זה עוד]

וכמו"כ סוד היין, כי אין פוסקין יין לאשה [כתובות ס"ה] שתקלה הוא לה, אבל באמת היא דוקא הצריכה ליין ביותר, בסוד ויין למרי נפש, והיא מרת נפש, כי יין סוד הבינה והנוק' מקבלת תמיד המוחין דבינה, אלא שצריכים לזה תיקונים כדי שתוכל לקבלה, או שבעלה עמה דהיינו שמקבלתו מהז"א אחרי שנמתק אצלו, כמו שכל אשה צריכה לקבל אור התושבע"פ שבעלה לומד אבל דוקא שהוא ילמדה ויאיר אליה, אך יש בחי' התיקון של פורים שהוא בשעה שנקרא סתם מניקה חולה מוסיפין לה יין שהיין יפה לחלב, שאז גם היין המשכר נהפך ליין המשמח מתוקף אור הלבנונית דם נעכר ונעשה חלב, היא אסתר בת דדו, ואז מתגלה האור בצלילות ובירור כ"כ שנהנים ממנו הכל הקרובים והרחוקים.

והנה ענין החיוב לדרוש הנס הזאת היא לפי שהנס הזה נסתר, כי בא ממקום עליון נסתר, ואינו מתגלה אלא בדרישה וחקירה, והיינו כי ענין הדרישה אינו רק לעמוד על הנס שהיה פעם, אלא הוא לגלות את הנס של השנה הזאת ועל ידי כן מאיר לנו האור של פורים, ואם אין דורשים אותו ומחדשים בו אין כאן אור כלל. וכמו מה שלא נזכרו שמות במגילה, שהוא לפי שעבודת הקורא את המגילה צ"ל להמשיך בתוכו השמות הרמוזים בו בר"ת וסו"ת וצירופי אותיות, [כ"ש בכתם אופיר] שזה הכלל שכל דבר שהוא חסר הוא סימן שצריך האדם להמשיך ולהשלים אותו וע"ד שכתב האר"י למה לא נכתבו הטעמים והנקודות בתורה

ענין ה' מגילות

הנה אנו רואים שבתוך כלל כ"ד ספרי התנ"ך יש סוג מיוחד שנקראו מגילות, שיש ה' מגילות, ואע"פ שלפי סוגיית הגמרא [בבא בתרא י"ד ע"ב] סידרן של כתובים רואים שאינם מסודרים ביחד, בכל זאת הרי הם נקראים מגילות משא"כ השאר, והם במכוון מספר חמש כמו חמשה

חומשי תורה, וכן רואים שנקבע המנהג לקרותם כולם במשך השנה ויש להם מטבע ברכה מיוחד על מקרא מגילה, ולדעת הגר"א מברכין אף על שאר המגילות, ונראה שהם כנגד חמשה חומשי תורה, וכמו שנדפס בחומשים, שקהלת נגד בראשית שמדבר ממעשה בראשית והנהגת הבריאה וקורא תגר על ז' ימי בראשית בז' הבלים וכו' ואסתר נגד שמות שהוא ספר הגאולה, וכן אסתר מדבר מהגאולה מהמן שהוא התחלת הגאולה מבבל. ושיר השירים כנגד ויקרא ששה"ש נאמר בשעת הקמת ביהמ"ק והבאת הקרבנות שמבואר בפרשיות ויקרא, ורות כנגד במדבר שמדבר מהמהלכים הכוללים של כנס"י וחטאים ותיקונם וכו', ודברים נגד איכה שדברים הוא התוכחה מה יהיו כשלא ישמרו התורה שמזה מדבר איכה. והאריז"ל ביאר [בכללי מהרח"ו בסוף ע"ח אות י"ח] שהז"א כולל ה' ספרים של תורה והמלכות כוללת ה' מגילות, הרי שיחס המגילות אל התורה הוא כיחס הנוק' אל הדכר, כי בה' מגילות משתקף ענין התורה בעולם. שנכתבו בכדי לגלות אופן לקבל את הדברי תורה.

והנה עוד מבואר בכוונות פורים שהתורה הוא בחי' היסוד דאבא בהיותו מלובש בז"א, ומגילת אסתר הוא סוד היסוד דאבא בהיותו מגלה חוץ לנוק'. הרי שבשרשם התורה והמגילה הם אחד, אלא שבמגילה ניתוסף הגילוי של זה האור ביתר התגלות, ומתגלה בבחי' המלכות הרי הם הדברים שהמגילה מגלה האור דתורה שבכתב ביתר שאת.

פנייה

להודיע שכל קויך לא יבושו. כי בכל נצחון הקדושה על היצה"ר מתבייש הקדושה, כי נתגלה שלא היה עם מי ללחום כלל, אבל בפורים אפשר לנו להרגיש הנצחון, שיש מנגד ונצחנו אותו.

איתא בתניא שמעקרי הבחן הצדיק גמור הוא ששונא את הרע בתכלית כמ"ש אהבי ה' שנאו רע, וי"ל שעבודתנו במחיית עמלק ופורים הוא שגם אנחנו טועמים מטעם שנאת הרע בתכלית אע"פ שאין אנחנו במדרגה זו כל השנה.

אין שמחה כהתרת הספיקות, ועמלק בגי' ספק, על כן אין שמחה כשמחת מחיית עמלק.

השכרות בפורים הוא להראות כי אנחנו עדים על השי"ת בחיות גופנו ולא רק בדעתנו, ככתוב [ישעיה מ"ג י"ב] אתם עדי נאום ה' ואני אל, עד"י ר"ת ע'ד ד'לא י'דע.

